

1. ЖАЛПЫ ЕРЕЖЕ

1.1 КІРІСПЕ

Осы Ережелер Қазақстан Республикасының заңнамасына және нормативтік құқықтық актілеріне сәйкес WorldSkills Kazakhstan кәсіптік шеберлік конкурсын (бұдан әрі – Чемпионат) ұйымдастыру және өткізу тәртібін айқындайды.

WorldSkills Kazakhstan қозғалысының миссиясы – жұмысшы кәсіптердің имиджі мен дайындық деңгейін көтеру, республиканың экономикалық өсуіне және азаматтардың жеке мансаптық өсуіне қол жеткізу үшін кәсіби дағдылардың маңыздылығын арттыру.

Worldskills Kazakhstan ұлттық чемпионаты мыналардан тұрады:

- 1) өңірлік чемпионаттар;
- 2) салалық/корпоративтік чемпионаттар;
- 3) Республикалық чемпионат.

1.1.1 ЧЕМПИОНАТТЫҢ РӨЛІ, МАҚСАТЫ МЕН МІНДЕТТЕРІ

Рөлі:

Чемпионат ресми түрде танылған алаң және Қазақстан Республикасында дайындалған және талантты жас мамандары үшін таңдалған құзыреттіліктер бойынша қол жеткізілген шеберлік деңгейлерін көрсету мүмкіндігі болып табылады.

Мақсаты:

Әлемдік оқыту стандарттарының талаптарына сәйкес дарынды, кәсіби бағдарланған жастарды анықтау;

Міндеттері:

- өнеркәсіп пен экономиканың нақты секторы өкілдерінің назарын кадрларды даярлау мәселелеріне аудару;
- озық халықаралық тәжірибені ескере отырып, кәсіби дайындықтың мазмұны мен бағасын жаңарту;
- Қазақстан Республикасы сарапшылары қоғамдастығының кәсіби деңгейін арттыру.

1.2 НЕГІЗГІ ҚҰНДЫЛЫҚТАР

Чемпионаттың негізгі құндылықтары – шеберлік, әртүрлілік, әділдік, жаңашылдық, адалдық, серіктестік және ашықтық.

1.3 ЕРЕЖЕЛЕРДІ ҚОЛДАНУ САЛАСЫ

Ереже Қазақстан Республикасының барлық аумағында өңірлік және республикалық WorldSkills Kazakhstan чемпионаттарын ұйымдастыру және өткізу тәртібін айқындайды.

Чемпионатқа қатысушылар: чемпионатқа қатысушылар, сарапшылар, техникалық делегаттар, техникалық делегаттардың ассистенттері, тим лидерлер, бақылаушылар, Чемпионатта тағайындалған және кез келген рөлдерді орындайтын барлық тұлғалар (бұдан әрі – Қатысушылар) осы Ережелердің талаптарын сақтауға міндетті.

1.4 ТӘРТІПТІК ШАРА

Осы Ережелерді орындаудан бас тартқан немесе Чемпионатты тиісті деңгейде өткізуге кедергі келтіретін мінез-құлық танытқан аккредиттелген қатысушыларға 12-бөлімде сипатталған шаралар қолданылады.

2 ЖАРЫСТАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ

2.1 ЖАЛПЫ НҮСҚАУЛЫҚТАР

2.1.1 БАС АССАМБЛЕЯ

Бас Ассамблея WorldSkills Kazakhstan қозғалысының жоғары алқалы органы болып табылады. Бас Ассамблея отырысында қабылданған шешімдер WorldSkills Kazakhstan қозғалысына қатысушылар үшін міндетті болып табылады.

2.1.2 ҰЛТТЫҚ ОПЕРАТОР

WorldSkills Kazakhstan қозғалысының ұлттық операторы Қазақстан Республикасы Оқу-Ағарту министрлігінің бұйрығымен анықталады.

2.2. ЧЕМПИОНАТТЫ БАСҚАРУ

Облыстық біріншіліктерді өткізу кезінде Чемпионатқа жалпы басшылықты жүзеге асыратын және өңірдегі Қатысушылардың тиісті өкілеттіктері мен міндеттерін айқындайтын Ұйымдастыру комитеті құрылады.

Республикалық чемпионатты өткізу кезінде Ұлттық оператор Чемпионатқа жалпы басшылық жасауға жауапты және WorldSkills Kazakhstan қозғалысына қатысушылардың тиісті өкілеттіктері мен міндеттерін айқындайды.

2.3 ЖАҒДАЙЛАР ЖӘНЕ ИНФРАҚҰРЫЛЫМ

Өңірлік чемпионаттарды ұйымдастыру комитеті немесе Республикалық чемпионаттың Ұлттық операторы (бұдан әрі – Ұйымдастырушы) Құзыреттің техникалық сипаттамасы және чемпионаттың инфрақұрылымдық парағына сәйкес, Қатысушылар үшін тең жағдайларды және қажетті инфрақұрылымды, жұмыс алаңдары үшін үй-жайларды, әрбір құзыреттілік бойынша жабдықты қамтамасыз етуге міндетті.

2.4 ЧЕМПИОНАТ БАҒДАРЛАМАСЫ

Чемпионатты ұйымдастырушы барлық Қатысушылар үшін Чемпионаттың жалпы бағдарламасын, сондай-ақ Чемпионаттың ашылу және жабылу салтанатына арналған бағдарламаны дайындауы керек.

3 ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕР

WorldSkills Kazakhstan қозғалысы мынадай салаларды көрсететін құзыреттіліктер теңгеріміне қол жеткізуге және оны қолдауға ұмтылады:

- Құрылыс және құрылыс технологиялары
- Ақпараттық және коммуникациялық технологиялар
- Өндірістік және инженерлік технологиялар
- Өнер және дизайн
- Әлеуметтік және дербес қызметтер
- Көлік және логистика
- Білім беру
- Экономика және құқық
- Ауыл шаруашылығы

3.1 ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІҢ ӘРТҮРЛІЛІГІ

WorldSkills Kazakhstan қозғалысы тиісті түрде көрсететін 9 сектордың әрқайсысында құзыреттіліктер бойынша жарыстардың қосымша диапазонын әзірлеуге ұмтылады:

- бәсекеге қабілеттілік пен экономикалық табыс үшін қажетті қазіргі заманғы құзыреттіліктер;
- АКТ (ақпараттық-коммуникациялық технологиялар) саласындағы құзыреттіліктер және сауатты қоғамда қажетті инновациялар;
- шығармашылықты, бастамаларды және проблемаларды шешуді, командалық жұмысты қоса алғанда, жұмыс үшін қажетті әлеуметтік және коммуникациялық құзыреттіліктер;
- маңызды трайдерді көрсететін құзыреттіліктер

3.2 ЖАРЫСТАР ҮШІН ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІ ТАҢДАУ

Құзыреттіліктерді таңдау:

- ҚР экономикасы үшін өзектілік пен қажеттілік,
- қатысушылар саны ең көп өтінімдер.

3.3 ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІҢ ТҮРЛЕРІ

ҚҰЗЫРЕТТІЛІК	КОНКУРСҚА ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ ЕҢ АЗ САНЫ	CIS ЖҮЙЕСІ	ЧЕМПИОНАТ ЕРЕЖЕЛЕРІ	МЕДАЛЬ-ДАР	КОНКУРСҚА ҚАТЫСУШЫЛАРДЫҢ АҚТЫҚ НӘТИЖЕЛЕРІ
Ресми	6 конкурса қатысушы	✓	✓	✓	✓
Ресми командалық	6 команда	✓	✓	✓	✓
Демонстрациялық	3-5 конкурса қатысушы (команда)	✓	✓	✓	✓
Презентациялық	3-тен кем үміткер/команда				

3.3.1 Ресми құзыреттілік

Ресми құзыреттердің тізбесі Техникалық комитетпен келісіледі және оны Ұлттық оператор бекітеді.

3.3.2 Демонстрациялық құзыреттілік

Демонстрациялық құзырет бойынша Чемпионатты өткізу болған жағдайда демеушілерге және/немесе тең үлесте өтінім берген Қатысушыларға жүктеледі.

Чемпионатқа 5-ке дейін үміткер қатысады, бағалауда бір жүлделі орын беріле отырып, чемпионаттың ережелері бойынша жүзеге асырылады.

3.3.3 Презентациялық құзыреттілік

Чемпионатты ұйымдастырушы демеушілер есебінен және/немесе өз есебінен оларды ілгерілету үшін презентациялық құзыреттерді ұсына алады. Олар Чемпионат Ережелерінің ықпалына түспейді және ресми бағаланбауы тиіс.

3.4 ЖАҢА ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІ ЕНГІЗУ

WorldSkills Kazakhstan қозғалысы жаңа құзыреттерді енгізуді көтермелейді. Қатысушы өңірлер Ұйымдастырушыға ұсына отырып, жаңа құзыреттер бойынша Чемпионаттарды өткізе алады.

3.5 ҚҰЗЫРЕТТІЛІКТЕРДІ АЛЫП ТАСТАУ

Төменде келтірілген кестеде құзыреттіліктің қолданыстағы мәртебесіне және оның алдын ала тіркеу кезінде де, іс жүзіндегі жарыс кезінде де қандай қатысуына байланысты қабылданатын іс-қимылдар көрсетілген.

КОНКУРСТЫҢ МӘРТЕБЕСІ	КОНКУРСҚА ҚАТЫСУШЫЛАРДЫ АЛДЫН АЛА ТІРКЕУ	НАҚТЫ КОНКУРСАНТТАР	ӘРЕКЕТТЕР
Ресми құзыреттілік	Кемінде 6 конкурса қатысушы (6 команда)	Кемінде 6 конкурса қатысушы	Бекітілген кезде ағымдағы Чемпионаттың тізіміне енгізіледі
Ресми құзыреттілік	Кемінде 6 конкурса қатысушы (6 команда)	(6 команда)	Демеушілер болған кезде көрсету құзыреті ретінде ағымдағы Чемпионаттың тізіміне енгізіледі және/немесе шығындарды өтінім берген Конкурса қатысушылар жабады
Демонстрациялық құзыреттілік	3 - 5 конкурсант немесе команда	3 - 5 конкурсант немесе команда	Ағымдағы Чемпионаттың тізіміне демеушілер болған кезде таныстыру құзыреті ретінде енгізіледі және/немесе

			шығындарды өтінім берген Конкурсқа қатысушылар жабады
Презентациялық құзыреттілік	3-тен кем конкурсанттар немесе командалар	3-тен кем конкурсанттар немесе командалар	Ағымдағы Чемпионаттың тізімінен алынып тасталады

4 ТІРКЕУ

4.1 ЧЕМПИОНАТҚА ТІРКЕУ

Чемпионатқа тіркеу Қазақстан Республикасының нормативтік құқықтық актілеріне сәйкес екі кезеңде (алдын ала және соңғы) жүргізіледі.

Ағымдағы жылғы Чемпионаттарды өткізу үшін Ұйымдастырушы Қатысушылардан Чемпионаттың құзыреттіліктері айқындалатын өтінімдер қабылдайды. Чемпионаттың барлық қатысушылары тіркеледі.

Республикалық Чемпионаттың таңдап алынған құзыреттіліктері бойынша қатысу үшін техникалық делегат Ұлттық оператор ұсынған нысандар бойынша Қатысушыларды онлайн тіркеуді жүзеге асырады.

Республикалық Чемпионатқа қатысуды қамтамасыз ету үшін толық ақпарат берілуге тиіс. Бұл шарттың орындалмауы Қатысушының деректері баспа материалдары мен маңдайшаларға енгізілмегенін білдіреді. Техникалық делегаттар Қатысушылардың деректерін дұрыс жазу және пішімдеу үшін тікелей жауапты болады.

Техникалық делегат Ұлттық операторға Республикалық чемпионат өткізілгенге дейін С-7 ай бұрын Өңірлік чемпионат құзыреттіліктерінің тізімін ұсынады.

Республикалық чемпионатқа қатысушылардың толық деректерімен бірге соңғы тіркеу С-1 ай бұрын аяқталады.

5 ҚОЛ ЖЕТКІЗУ ЖӘНЕ АККРЕДИТТЕУ

5.1 ЖАУАПКЕРШІЛІК

Чемпионатты ұйымдастырушы қатысушыларды аккредиттеуге жауапты болады.

5.2 ЧЕМПИОНАТТЫ ӨТКІЗУ ОРНЫНА КІРУ

Байқаушылар, бұқаралық ақпарат құралдары және қалың жұртшылық үшін жарыстың (С1) бірінші күніне дейін және жарыс аяқталғаннан кейін (С3,4) Республикалық Чемпионат өткізілетін жерге кіруге тыйым салынады. Байқаушылар мен бұқаралық ақпарат құралдары өкілдеріне арнайы кіру әрбір нақты жағдайда Ұлттық оператормен келісім бойынша берілуі мүмкін.

5.3 ЖҰМЫС АЛАҢДАРЫНА ҚОЛ ЖЕТКІЗУ

Ресми аккредиттелген Конкурса қатысушыларға ғана алаңға кіруге рұқсат етіледі. Конкурса қатысушылар өздері тіркелген алаңға ғана кіре алады.

5.3.1 Кез келген уақытта кіру

Чемпионатты ұйымдастырушының өкілдері кез-келген уақытта Конкурсант алаңының жұмыс орнына қол жеткізе алады.

5.3.2 Ерекше мән-жайлар бойынша қол жеткізу

Келесі тұлғалардың белгілі бір жағдайларда Конкурса қатысушының жұмыс орнына кіруге рұқсаты бар, бірақ олар алаңға бірінші рет келгенде Құзыретті басқару командасына өздерін таныстыру қажет:

- Тим лидерлер жарақаттар туындаған жағдайда өз өңірлері Конкурса қатысушыларының жұмыс орындарына кіре алады;
- Техникалық делегаттар, техникалық делегаттардың ассистенттері даулы жағдайлар туындаған жағдайда Конкурсанттың жұмыс орындарына бара алады.

Конкурса қатысушының алаңындағы жұмыс орындарына басқа адамдар үшін қол жеткізу Ұйымдастырушының келісімі бойынша әрбір нақты жағдайда аккредиттелуі тиіс.

6 РӨЛДЕР

6.1 КОНКУРСҚА ҚАТЫСУШЫ

6.1.1 Конкурса қатысушылардың саны

Өңірлік чемпионатқа әрбір ұйымның әрбір құзыреттілігі бойынша бір Конкурса қатысушыға немесе командаға өтінім беруге құқығы бар.

Республикалық Чемпионатқа қатысушы өңірдің әрбір құзыреттілігі бойынша бір Конкурса қатысушы немесе командаға өтінім беруге құқығы бар.

6.1.2 Жас шектеуі

Чемпионаттың күнтізбелік жылында конкурса қатысушылар 21 жастан аспауы тиіс.

6.1.3 Бір конкурса қатысушы/команда - бір құзырет

Конкурса қатысушылар Чемпионатқа тек бір ғана құзырет бойынша қатыса алады.

Республикалық Чемпионатқа әрбір конкурса қатысушының екі реттен артық қатысуға құқығы жоқ. Халықаралық чемпионатқа қатысқан жағдайда, конкурса қатысушы өңірлік және республикалық чемпионатқа жіберілмейді.

6.1.4 Ерекше қажеттіліктері бар/денсаулығының мүмкіндігі шектеулі конкурса қатысушылар

WorldSkills Kazakhstan қозғалысы Халықаралық Abilitympics федерациясымен ынтымақтастыққа ықпал етеді

- Ерекше білім беру қажеттіліктері бар, денсаулығының мүмкіндігі шектеулі конкурса қатысушылар, егер олардың еңбекке жарамсыздығы оларға белгіленген мерзімде конкурстық тапсырмаларды орындауға кедергі келтірмесе, Чемпионатқа қатыса алады. Жұмыс орнын дайындау үшін қосымша уақыт берілуі мүмкін.

- Олардың конкурстық тапсырмалары жалпы негізде бағаланады.

6.2 ТИМ ЛИДЕР

6.2.1 Анықтама

Тим лидер - Чемпионат кезінде Конкурса қатысушылармен тұрақты байланыста болатын тұлға. Тим лидерлердің негізгі рөлі – олардың дене және психологиялық денсаулығы мен әл-ауқаты, тәртіп пен конкурса қатысушылардың мінез-құлқын қадағалау болып табылады.

Тим лидерлердің міндетіне Ұйымдастырушы жоспарлаған барлық іс-шараларға қатысушыларды қамтамасыз ету кіреді.

6.2.2 Саны

Әр өңірден/ұйымнан олардың командаларындағы конкурса қатысушылардың санына қарамастан 2-ден аспайтын тим лидерге рұқсат етіледі.

6.2.3 Сырқаттану немесе жазатайым оқиға

Команданың тим лидері жазатайым оқиға немесе командадағы кез-келген Конкурсант сырқаттан жағдайда дереу хабардар етілуі тиіс, бұл ретте Тим лидер мен Сарапшы-компатриот өздерінің Техникалық делегатын хабардар етеді.

6.3 ҚҰЗЫРЕТТІ БАСҚАРУ КОМАНДАСЫ

Алаң менеджері, қазылар алқасының төрағасы, Бас сарапшы және Бас сарапшының орынбасары Құзыретті басқару командасын құрады және оны жалпы басқаруға жауап береді.

6.3.1 Жауапкершілік

Құзыретті басқару жөніндегі команда Чемпионаттың тиісті дайындығы мен өткізілуіне, осы Ережелердің сақталуына, сондай-ақ Ұйымдастырушының шешімдері мен оның орындалуына жауап береді.

6.4 АЛАҢ МЕНЕДЖЕРІ

Алаң менеджері - бұл Чемпионаттың алаңын қажетті жабдықтармен және шығыс материалдарымен қамтамасыз етуге және дайындауға жауапты тұлға.

6.5 БАС САРАПШЫ

6.5.1 Анықтама

Бас сарапшы - бұл құзырет бойынша Чемпионатты басқаруға, басшылыққа және көшбасшылыққа жауапты Сарапшы. Бас сарапшы Құзыретті басқару командасының мүшесі болып табылады және әрбір Конкурса Чемпионат күндері үшін тапсырмаларды орындауға мүмкіндік беретін бәсекелес орта құруды қамтамасыз етеді.

Бас сарапшы Чемпионаттың адалдығына, ашықтығына және қауіпсіздігіне құзыреті бойынша және бағалаудың барлық тиісті ережелерінің, рәсімдері мен әдістерінің сақталуына жауап береді. Бас сарапшы Бас сарапшының орынбасары және Алаң менеджерінің көмегімен (қажет болған жағдайда) келесілерге жауап береді:

- Чемпионатқа арналған конкурстық тапсырмаларды бірлесіп әзірлеу;
- Құзырет сарапшылары форумының жұмысын қамтамасыз ету;
- алаңды орнату;
- материалдарды дайындау;
- алаңның қауіпсіздігі;
- қауіпсіздік техникасы мен еңбекті қорғау, денсаулық және экология ережелерін сақтау;

- жарыс алаңында жалпы ұқыптылық;
- құзыреті бойынша Сарапшыларға тест жүргізу.

Бас сарапшының Чемпионатта өзінің конкурсқа қатысушысы бола алмайды.

Чемпионат аяқталғаннан кейін Бас сарапшы және Бас сарапшының орынбасары материалдар мен жабдықтарды Алаң менеджеріне беру рәсімін жүргізеді.

6.5.2 Біліктілігі, тәжірибесі, жеке қасиеттері және этикалық критерийлері

Бас сарапшы келесідей критерийлерге сай болуы тиіс:

- осы салада жақсы хабардар болуға және құзыреті бойынша құзыреттілігі (растайтын құжат), білімді болуға, өңірлік және/немесе Республикалық Чемпионаттарға Сарапшы ретінде қатысу тәжірибесінің болуы;

- барынша адал, объективті және әділ, қажеттілігіне қарай басқалармен ынтымақтасуға дайын адам болуы;

- жақсы басқару және көшбасшылық дағдыларының болуы;

- тұлғааралық қарым-қатынаста жақсы дағдылардың болуы;

- жақсы коммуникативтік дағдылардың болуы - жазбаша және ауызша;

- пікірсайыс форумының жұмысын жеңілдету, ұйымдастыру және техникалық комитетпен ынтымақтастық үшін компьютерді, атап айтқанда Интернет байланысын пайдалану;

- Чемпионаттар арасында WorldSkills Kazakhstan қозғалысының ұлттық операторымен байланыс орнатуы;

- ағылшын тілін жеткілікті деңгейде меңгеруі.

6.5.3 Сарапшылардың көпшілік дауыспен қабылдайтын шешімдері

Чемпионатқа байланысты шешімдер құзырет бойынша Сарапшылармен бірауыздан қабылданады. Егер Сарапшылар белгіленген мерзімде бірауыздан шешімге келе алмаса, Бас сарапшы мәселені дауысқа салады. Көпшіліктің шешімі (қатысушы Сарапшылардың 50% -ына біреу қосу) түпкілікті шешім болып табылады. Дауыстар саны тең болған жағдайда Бас Сарапшының дауысы шешуші болады. Жоқ Сарапшылар шешім туралы хабардар етілуге тиіс, бірақ шешімді өзгерте алмайды.

6.5.4 Ұйымдастырушымен байланыс

Бас Сарапшылар Ұйымдастырушымен құзырет бойынша Чемпионатты дайындауға және ұйымдастыруға байланысты мәселелер бойынша Алаң менеджері арқылы тікелей байланыс жасай алады.

6.6 БАС САРАПШЫНЫҢ ОРЫНБАСАРЫ

6.6.1 Анықтама

Бас сарапшының орынбасары құзыреті бойынша Чемпионатты дайындауда және өткізуде Бас сарапшыны қолдауға жауапты Сарапшы болып табылады. Бас сарапшының орынбасары Құзыретті басқару командасының мүшесі болып табылады.

Бас сарапшының орынбасарында Чемпионат кезінде өзінің қатысушысы бола алмайды.

6.6.2 Біліктілігі, тәжірибесі, жеке қасиеттері және этикалық критерийлері

Бас сарапшының орынбасары келесідей критерийлерге сай болуы тиіс:

- осы салада жақсы хабардар болуға және құзыреті бойынша құзыреттілігі (растайтын құжат), білімді болуға, өңірлік және/немесе Республикалық Чемпионаттарға Сарапшы ретінде қатысу тәжірибесінің болуы;

- барынша адал, объективті және әділ, қажеттілігіне қарай басқалармен ынтымақтасуға дайын адам болуы;

- жақсы басқару және көшбасшылық дағдыларының болуы;

- тұлғааралық қарым-қатынаста жақсы дағдылардың болуы;

- жақсы коммуникативтік дағдылардың болуы - жазбаша және ауызша;

- пікірсайыс форумының жұмысын жеңілдету, ұйымдастыру және техникалық комитеттермен ынтымақтастық үшін компьютерді, атап айтқанда Интернет байланысын пайдалану;

- Чемпионаттар арасында WorldSkills Kazakhstan қозғалысының ұлттық операторымен байланыс орнатуы;

- ағылшын тілін жеткілікті деңгейде меңгеруі.

6.6.3 Жауапкершілік

Оның негізгі жауапкершілігі құзыретті басқару жөніндегі жұмыста Бас сарапшыны қолдау болып табылады.

Бас сарапшының орынбасары сондай-ақ, Техникалық сипаттамадағы барлық өзгерістердің аяқталуын, келісілуін, кемінде 80% Сарапшылардың қол қойылуын және С-1-де сағат 16:00-ге қарай сандық түрде Ұйымдастыру комитетіне жеткізілуін қадағалайды.

6.7 САРАПШЫ-КОМПАТРИОТ

6.7.1 Анықтама

Өз өңірін құзыреті бойынша Чемпионатта ұсынатын және құзыреті бойынша тәжірибесі немесе біліктілігі бар сарапшы.

6.7.2 Біліктілігі және тәжірибесі

Сарапшы:

- аккредиттелген құзыреті бойынша өндірістік және/немесе практикалық тәжірибесі бар ресми және/немесе танылған біліктілігі болуы тиіс. Техникалық делегат өз Сарапшыларының осы талапқа сәйкестігін қамтамасыз етуі керек.

- Республикалық чемпионат алдында WorldSkills Kazakhstan қозғалысының ұлттық операторымен сертификатталған болуы тиіс.

Сертификат Чемпионаттар ережесіне өзгерістер енгізілгенге дейін қолданыста болады және оны өткізу рәсімінен босатады.

- Чемпионаттың ережелерін, Чемпионаттың техникалық сипаттамасын және басқа да ресми құжаттамаларын білуі және сақтауы керек.

- Сарапшы жоғары адамгершілік қасиеттерге ие болуы, адал, объективті, әділ және Чемпионаттың басқа қатысушыларымен ынтымақтасуға дайын болуы тиіс.

6.7.3 Тағайындау және аккредиттеу

Әрбір өңір/ұйым өзі тіркелген әрбір құзырет үшін бір Сарапшыны тағайындай алады. Бірде-бір өңірде/ұйымда бір конкурстық алаңда екінші Сарапшы бола алмайды. Әрбір өңір/ұйым Чемпионатқа дейін өз Сарапшысын тіркеуі тиіс. Егер өңір/ұйым өз Сарапшысын Чемпионат басталғанға дейін 3 ай бұрын тіркемесе, онда осы Сарапшының кез-келген қатысуы немесе дайындығы Құзыретті басқару

командасының келісімі бойынша ғана жүзеге асырылады. Егер Құзыретті басқару командасы Сарапшының қатысуына ішінара немесе дайындық пен бағалаудың барлық сатыларында рұқсат бермесе, онда Сарапшыға конкурстық алаң ішіндегі жарыстардың барысын бақылауға ғана рұқсат етіледі. Бағалауға тестілеуден өтпеген Сарапшы жіберілмейді. Тестілеудің оң нәтижесі кемінде 70%-бен белгіленеді. Егер Сарапшы 70%-дан кем жинаған жағдайда, Сарапшы Конкурсқа қатысушыларды бағалауға жіберілмейді.

6.7.4 Міндетті оқыту

Барлық Сарапшылар міндетті оқытудан өтуі және Республикалық Чемпионаттың алдында Ұлттық оператор сертификаттауы тиіс.

6.7.5 Жауапкершілік

Чемпионатқа дейін

Чемпионат басталғанға дейін Сарапшы:

- ағымдағы Чемпионатқа Сарапшы ретінде тіркелуі;
- еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы ережелерін, стандарттар және бағалау бойынша басшылықты, құзыреті бойынша техникалық сипаттаманы және инфрақұрылымдық парақты, Әдеп және мінез-құлық кодексін, сондай-ақ Чемпионаттың барлық басқа да ресми құжаттамаларын зерделеуі және Жеке міндеттемеге қол қоюы;

- Сарапшының құзыреті бойынша тестілеуден өтуі, тестілеу Чемпионат қағидаларын білуге және құзыреті бойынша практикалық дағдыларға арналған екі кезеңнен тұрады;

- Техникалық сипаттамада көрсетілгендей (егер талап етілсе) ұсынылған конкурстық тапсырманы немесе модульді (лерді) дайындауы;

- Техникалық сипаттаманы жаңарту жөнінде ұсыныстар дайындауы (егер талап етілсе) керек.

Чемпионат кезінде Сарапшы:

- Чемпионат басталар алдында, қажет болған жағдайда, Бас Сарапшыға және Бас Сарапшының Орынбасарына конкурстық тапсырманың егжей-тегжейін, субкритерияның әрбір аспектісіне берілуі тиіс бағалау үшін пайдаланылатын субкритериялардың аспектілерін аяқтауға көмектесуі;

- бағалауға қатысуы;

- Техникалық сипаттаманы жаңартуға жәрдемдесуі (құзыретті басқару командасы үйлестіреді);

- өзінің конкурстық тапсырмасын немесе модулін (егер талап етілсе) ұсынуы;

- конкурстық тапсырманың құпиялылығын қорғауы;

- таратылатын конкурстық тапсырмалар жағдайында конкурстық тапсырмаға 30% өзгеріс енгізуге қатысуы;

- түпкілікті конкурстық тапсырманы таңдау және оның таңдау бойынша компатриот-Конкурсант тіліне аударылғанына көз жеткізуі (егер талап етілсе);

- Командаларды бағалауға қатысатын сарапшылар Құзыретті басқару командасының нұсқауларына сәйкес конкурсқа қатысушылардың жұмыс нәтижелерін объективті және әділ бағалауы;

- құзыреті бойынша Чемпионатты дайындауға және өткізуге, сондай-ақ ол қолданылатын жерде келесі Чемпионатқа арналған конкурстық тапсырманы әзірлеуге және іріктеуге қатысуы;

- барлық конкурса қатысушылардың еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы ережелері туралы білетініне, сондай-ақ Чемпионаттың барлық кезеңінде осы Ережелерді қатаң сақтайтынына көз жеткізуі керек.

6.7.6 Этикалық критерийлер

Барлық Сарапшылар өздерін адалдық пен әділдіктің ең жоғары деңгейінде ұстауға міндетті. Бұл тұрғыдан неғұрлым маңызды талаптардың бірі – басқа конкурса қатысушылар алмайтын конкурстық тапсырма туралы алдын-ала ақпарат алу арқылы бірде-бір конкурса қатысушының немесе конкурса қатысушылар тобының артықшылықтар алмауын қамтамасыз ету болып табылады.

6.7.7 Құпиялылық

Сарапшыларға Чемпионат басталғанға дейін Конкурстық тапсырманың өзгерістері туралы қандай да бір ақпаратты Конкурса қатысушыға немесе кез келген басқа тұлғаға беруге тыйым салынады.

Тиісті Техникалық сипаттама, тестілеу жобасына қойылатын талаптар және Конкурс ережелерінің осы бөлімінде сипатталған міндеттердің тізімдері барлық Сарапшылар үшін міндетті болып табылады.

6.7.8 Конкурса қатысушы-компатриотпен коммуникация

Конкурса қатысушы-компатриотпен жарыс алаңында тапсырманы орындау бойынша ақпарат алмасуға тыйым салынады.

6.7.9 Пікірталас форумы

Сарапшылар, Техникалық делегаттар, Алаң менеджерлері пікірталас форумдарын сөйлесу және конкурстық тапсырманы әзірлеуді үйлестіру үшін пайдалана алады.

6.7.10 Пікірталас форумында қабылданған шешімдер

Сарапшылардың пікірталас форумындағы Чемпионатқа дайындық кезеңінде және Сарапшылардың көпшілігінің шешіміне сәйкес қабылданған шешімдері (6.5.3-бөлімді қараңыз) міндетті болып табылады.

Кворумға дауыс беруге белгілі бір құзыретке қатысу үшін тіркелген Сарапшылардың кемінде үштен екісі қатысқанда қол жеткізіледі. Дауыс беру ол форумда жарияланғаннан кейін кемінде екі апта ішінде ашық болуға тиіс.

Егер Сарапшы дауыс беруді өткізу кезінде Пікірталас форумында болмаса және кворумға қол жеткізілсе, оның шешім туралы хабардар болуға құқығы бар, бірақ бұл мәселе көтерілмейді және қайтадан дауыс берілмейді.

6.8 ТӘУЕЛСІЗ САРАПШЫ

6.8.1 Анықтама

Тәуелсіз сарапшы – конкурса қатысушыларға қатысы жоқ адам. Ұлттық оператор Конкурса қатысушыларды бағалау үшін Чемпионатқа тағайындаған өндіріс/бизнес/қауымдастық өкілдері.

6.9 ТЕХНИКАЛЫҚ ДЕЛЕГАТ

Техникалық делегаттар Бас Ассамблея қабылдаған ұйымдастыру және техникалық мәселелер туралы ақпаратқа ие бола отырып, өз ұйымдарына және

мүдделі тараптарға, сондай-ақ Чемпионат мәселелері бойынша кері байланыс ұсынғаны үшін ақпарат береді.

6.9.1 Анықтама

Техникалық делегат - Чемпионатқа қатысушылардың командасын қалыптастыру жөнінде ұйымдастыру-әкімшілік жұмыс жүргізетін, қатысушыларды тіркеумен, Чемпионатқа бірге жүрумен айналысатын, өңірдің бүкіл командасының этикалық нормаларының сақталуына жауап беретін адам. Техникалық делегат Сарапшыларды Чемпионат алдында оқытуға, Чемпионатқа дайындық жөніндегі жиналыстарға қатысуға және кез келген тренингтерді қоса алғанда, Техникалық делегаттар үшін жоспарланған барлық жиналыстарға қатысуға, өзінің Конкурсқа қатысушылары мен Сарапшыларына ақпаратты уақтылы ұсынуды қамтамасыз етуге тиіс.

Егер Техникалық делегат Чемпионаттар жөніндегі Техникалық комитеттің төрағасы немесе төрағасының орынбасары болып тағайындалса, онда ол өзінің міндеттерін орындау үшін Техникалық делегаттың ассистентін тағайындай алады.

6.9.2. Конкурсқа қатысушыларға ақпарат беру.

Техникалық делегаттар конкурсқа қатысушылардың Техникалық сипаттамаға, Инфрақұрылымдық параққа, Чемпионат қағидаларына, Әдеп және мінез-құлық кодексіне, Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі нұсқаулықтарға, Конкурстық тапсырмаларға, Кез келген қосымша құралдар және/немесе кез келген жабдықтар немесе материалдар бойынша нұсқаулыққа, сондай-ақ басқа да ресми Чемпионаттың құжаттамасына қол жеткізе алатынына көз жеткізу керек.

6.9.3 Сарапшыларға ақпарат беру.

Техникалық делегат Чемпионатқа кіру үшін жаңа Сарапшыларды міндетті оқытуды ұйымдастырады.

Техникалық делегаттар өз Сарапшыларын олардың егжей-тегжейлі міндеттері туралы хабардар етуге және оларда қажетті Техникалық сипаттаманың, Чемпионат ережелерінің, Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы мен қоршаған ортаны қорғау ережелерінің, сондай-ақ Чемпионаттың басқа да ресми құжаттамаларының болуын қамтамасыз етуге тиіс

6.9.4 Чемпионаттарды өткізу кезінде сапаны қамтамасыз ету

Техникалық делегат келесідей жауапкершілікті үйлестіру үшін кез-келген құзыретке қазылар алқасының төрағасы тағайындала алады:

- осы Ережелерді сақтау және бағалаудың ашықтығы;
- алаңдағы конкурсқа қатысушылардың денсаулығы;
- даулы мәселелерді шешу;
- келесі Чемпионатқа Бас Сарапшыларды, Бас Сарапшылардың орынбасарларын сайлауды өткізу.

6.9.5 Жауапкершілік

Техникалық делегат Чемпионатты өткізуді қамтамасыз ету үшін Алаң менеджерімен бірлесіп жұмыс істейді.

Техникалық делегат өз рөлінің шеңберінде кеңесші рөлінде болады және осы Ережелердің сақталуын және Ұйымдастырушының шешімдерінің орындалуын қамтамасыз етеді.

6.10 ТЕХНИКАЛЫҚ ДЕЛЕГАТТЫҢ АССИСТЕНТІ

Техникалық делегаттың ассистенті - техникалық делегатты алмастыратын және оның функцияларын атқаратын адам, оның ішінде Техникалық делегат іс-шараларда өзге де функцияларды атқарған жағдайда.

Техникалық делегаттың ассистенті қазылар алқасының төрағасы ретінде кез келген құзыретке тағайындала алады.

6.11 АПЕЛЛЯЦИЯЛЫҚ КОМИТЕТ

Апелляциялық комитет Техникалық комитет мүшелерінің арасынан сайланады және келесілерден тұрады:

- Апелляциялық комитеттің төрағасы;
- Кемінде төрт мүшесі;

Апелляциялық комитеттің төрағасын апелляциялық комиссияның мүшелері дауыс беру жолымен сайлайды.

Апелляциялық комитеттің құрамы Республикалық чемпионат басталғанға дейін техникалық комитеттің хаттамасымен бекітіледі.

Апелляциялық комитет Чемпионатта туындайтын даулы мәселелерді олар туындаған және мәселені Құзыретті басқару командасы мен қазылар алқасының Төрағасы шеше алмаған жағдайларда шешеді.

7. ҚҰЗЫРЕТТІ БАСҚАРУ

7.1 ЧЕМПИОНАТ АЛДЫНДА

7.1.1 Адалдық, ашықтық және әділдік

Чемпионатқа қатысушылардың Чемпионатта әділдік, адалдық және ашықтық қағидаттарына негізделген тең жағдайларға құқығы бар.

7.2 ЧЕМПИОНАТТА

Конкурсқа қатысушылар конкурстық тапсырма туралы толық ақпарат алуы тиіс, атап айтқанда:

- бағалаудың жиынтық ведомосын баллмен қоса алғанда, бағалау критерийлері туралы ақпарат, бірақ бағалаудың түпкілікті толық аспектілері емес;
- пайдаланылуы мүмкін немесе пайдаланылмайтын қосалқы материалдар мен заттар туралы егжей-тегжейлі ақпарат (мысалы, үлгілер, суреттер/басып шығару, датчиктер);

Конкурсқа қатысушылар Чемпионатты ұйымдастыру туралы толық ақпарат алуы тиіс, оның ішінде:

- ережелерді сақтамаудан туындайтын шараларды қоса алғанда, еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі нұсқаулықтар;
- түскі үзілістер мен модульдің аяқталу уақыты көрсетілген Чемпионаттың кестесі;
- алаңға кіру және шығу уақыты мен шарттарын реттейтін ережелер туралы ақпарат;

- машиналар (жабдықтар) қашан және қалай тексерілуі мүмкін екендігі туралы ақпарат (егер қолданылса);
- Чемпионаттың ережелерін және Әдеп және мінез-құлық кодексін бұзу нәтижесінде туындауы мүмкін санкциялар мен айыппұлдардың сипаты мен ауқымы туралы ақпарат.

Конкурса қатысушылар:

- олар қауіпсіздік ережелеріне сәйкес барлық құралдарды, машиналарды, жабдықтар мен қосалқы материалдарды қауіпсіз пайдалануға жауапты болатыны жөнінде ақпарат алуы керек;
- Чемпионат басталар алдында Сарапшылар Техникалық сипаттамаға сәйкес көрсетілмеген материалдарды, құралдарды немесе жабдықтарды тексеруді жүргізеді;
- тулбокстарды күнделікті тексеру Құзыреттің техникалық сипаттамасына сәйкес жүргізіледі.

7.2.1 Жұмыс орындарын тағайындау

Жұмыс орындары Конкурса қатысушылар арасында Бас сарапшы немесе оның орынбасары өткізетін жеребе тастау жолымен бөлінеді.

7.2.2 Танысу

Чемпионаттың басталуына дейін конкурса қатысушылардың өз жұмыс орындарын дайындауы, сондай-ақ құрал-саймандар мен материалдарды тексеруі және дайындау үшін ең көп дегенде төрт сағат уақыты бар. Бұл ережеден кез келген ерекшеліктер Құзыретті басқару командасының мақұлдауын талап етеді.

Алаңның Сарапшылары мен Менеджерлерінің басшылығымен конкурса қатысушыларға жабдықтармен, құралдармен, материалдармен және процестермен танысу үшін уақыт пен нұсқаулықтар беріледі, олар танысу туралы хаттамаға қол қоя отырып, конкурстық күндерде пайдаланылады.

7.2.3 Өлшеу құралдарын тексеру

Қателіктерді болдырмау және бағалау үшін Конкурса қатысушының өлшеу құралдары пайдаланылады.

7.2.4 Жеке деректер және тілдік артықшылықтар

Конкурса қатысушылар өздерінің жеке басын, туған күнін және Қазақстан Республикасының азаматтығын растау үшін куәліктерін ұсынуға, сондай-ақ Конкурстық тапсырманы алғысы келетін тілді (егер қолданылатын болса) көрсетуге тиіс.

7.3 ЧЕМПИОНАТ КЕЗІНДЕ

7.3.1 Жұмыстың басталуы және аяқталуы

Әрбір конкурстық күн жұмысының басталуы мен аяқталуын құзырет бойынша Бас сарапшы немесе оның орынбасары жариялайды.

7.3.2 Уақытты ұлғайту

Уақытты ұзарту – бұл сарапшылар қоғамдастығының шешімі бойынша конкурстық тапсырманы немесе конкурстық тапсырма модулін аяқтау үшін берілетін қосымша уақыт.

Чемпионатты ұйымдастырушы, Тим лидерлер немесе команданың ресми өкілдері уақытты ұзарту туралы хабардар етілуі тиіс.

7.3.3 Компатриоттар арасындағы коммуникация және байланыс

Чемпионат кезінде

Чемпионаттың уақыты – бұл Конкурсқа қатысушының өзінің конкурстық тапсырмасы шеңберінде оның жұмыс орнында өткізілген уақыты. Басқа Сарапшының қатысуынсыз, Чемпионат кезінде Сарапшы-компатриотпен ешқандай байланысқа жол берілмейді. Қазылар алқасы Төрағасының/Бас сарапшының рұқсатынсыз Чемпионат кезінде басқа Конкурсқа қатысушылармен немесе қонақтармен ешқандай байланыс орнатуға болмайды.

Компатриоттар арасындағы байланыс

Чемпионаттың әр таңы мен кешінде сарапшы мен оның конкурсқа қатысушысының араласуына 30 минуттан аспайтын уақыт бөлінуі тиіс. Қатынас тек ауызша болуы керек. Қалам, қағаз, ұялы телефондар және электрондық құрылғылар және т.б. сияқты ақпаратты жазу немесе алмасу үшін кез келген жабдықты пайдалануға қатаң тыйым салынады.

Егер бұл қазылар алқасымен құзыреті бойынша Чемпионат басталғанға дейін келісілмесе, сарапшыларға конкурстық тапсырманы түсіндіруде Конкурсқа қатысушыларға қандай да бір көмек көрсетуге рұқсат етілмейді. Кез келген туындайтын сұрақтарды Құзыретті басқару командасына жіберген жөн.

7.4 ЧЕМПИОНАТТЫҢ УАҚЫТЫНАН ТЫС

Конкурсқа қатысушылар мен олардың Сарапшы-компатриоты конкурстық күнге дейін немесе аяқталғаннан кейін, ақауларды табуға байланысты құзыреттерден басқа, түскі үзіліс кезінде сөйлесе алады.

7.4.1 Құзыреттегі ақауларды анықтау

Ақауларды анықтау жөніндегі тапсырмаларды Бас сарапшы және/немесе Бас сарапшының орынбасары/немесе Тәуелсіз сарапшы конкурсқа қатысушылар мен Сарапшылар үшін қол жетімсіз жерде дайындайды. Компатриот-сарапшылар анықталған ақаулар туралы білмейді.

7.4.2 Сырқаттану немесе жазатайым оқиға

Егер қандай да бір қатысушы сырқаттанып қалса немесе оған жазатайым оқиға болса, Бас сарапшы, Конкурсқа қатысушының тим лидері мен Сарапшысы дереу хабардар етілуге тиіс. Құзыретті басқару командасы жоғалған уақытты толтыруға болатынын шешеді. Егер конкурсқа қатысушы сырқаты немесе жазатайым оқиға салдарынан Чемпионатқа одан әрі қатысудан бас тартуға мәжбүр болса, оған кез келген орындалған жұмысы үшін баға есептеледі. Конкурсқа қатысушының қайтып оралуын қамтамасыз ету және жоғалған уақытты ескеру үшін барлық күш-жігер жұмсалады.

7.4.3 Денсаулық, қауіпсіздік және қоршаған орта

Қауіпсіздік жөніндегі нұсқаулықтарды сақтамаған конкурсқа қатысушы балдарын жоғалтуы мүмкін. Үздіксіз және/немесе қайталанатын қауіпсіз практика Конкурсқа қатысушылардың Чемпионаттан түпкілікті шығарылуына алып келеді. Сарапшылар кез келген осындай шегерімдердің ауқымын анықтап, Конкурсқа қатысушыларға хабарлауға тиіс.

7.5 ЧЕМПИОНАТТАН КЕЙІН

7.5.1 Тәжірибе алмасу

Чемпионат аяқталғаннан кейін Конкурса қатысушыларға басқа Конкурса қатысушылармен және Сарапшылармен пікір және тәжірибе алмасу үшін бір сағат беріледі.

7.5.2 Алаңды жинақтау

Бас сарапшы алаңды жинақтауға, пайдаланған құрал-саймандар мен жабдықтарды орнына жиыстыру бойынша нұсқаулықтар береді. Чемпионат соңында алаң таза қалуы тиіс.

7.5.3. Бас Сарапшының және Бас Сарапшы орынбасарының кандидатураларын ұсыну, сайлау және бекіту

Бас сарапшылар және олардың орынбасарлары лауазымдарына Чемпионат кезінде кәсібилігі мен құзыреттілігін көрсеткен аккредиттелген тәуелсіз сарапшылар, компатриот сарапшылар қатарынан кандидаттар ұсынылуы мүмкін.

Келесі Чемпионат үшін қазылар алқасының Төрағасы құзырет бойынша Бас сарапшы және Бас сарапшының орынбасарын сайлауды ұйымдастырады, бірақ өзі дауыс бермейді. Сайлауға құзырет алаңының аккредиттелген сарапшылары қатысады.

Сайлау келесі күні сағат 12:00 С+1 (Чемпионат аяқталғаннан кейін 20 сағат өткен соң) аяқталуы тиіс. Қазылар алқасының төрағасы сайлау нәтижелерін Техникалық комитеттің бекітуі үшін Ұйымдастырушыға береді. Барлық бекітілген Бас сарапшылар мен олардың орынбасарларының тізімі Техникалық комитет отырысының хаттамасымен ресімделеді.

Келесі Чемпионат басталғанға дейін Техникалық комитеттің отырысында қажет болған жағдайда Бас сарапшыны және/немесе Бас сарапшының орынбасарын бекіту, қайта бекіту, сарапшылар қоғамдастығының құрамынан шығару мынадай жағдайларда жүзеге асырылуы мүмкін:

- Бас сарапшының және/немесе Бас сарапшы орынбасарының өздігінен бас тартуы;
- тиісті Чемпионатқа дейін және оның басталуы кезінде анықталған Әдеп және мінез-құлық кодексін бұзу;
- істен бас тарту/жалтару;
- техникалық сипаттаманы, инфрақұрылымдық парақты, конкурстық тапсырманы, құзыреті бойынша бағалау критерийлерін әзірлеуден, алаңда еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы қағидаларын әзірлеу және тиісті Чемпионатты өткізуден бас тарту/жалтару;
- құзыреттіліктің сарапшылар қоғамдастығының хаттамасымен ресімделген сенімсіздік дауысын білдірген кезде (сарапшылардың 50% -дан астамы).

Бас сарапшы және Бас сарапшының орынбасары бір өңірден/ұйымнан бола алмайды.

Тәуелсіз сарапшы Бас сарапшы немесе Бас сарапшының орынбасары ретінде сайлануы мүмкін.

Техникалық комитеттің төрағасы және/немесе өңірдің/ұйымның техникалық делегаты олардың қызметіне қолдау көрсетеді.

8 ТЕХНИКАЛЫҚ СИПАТТАМАЛАР

8.1 КОНТЕНТ ЖӘНЕ МАСШТАБ

Әрбір құзыреттің Техникалық сипаттамасы бар, онда мыналар көрсетіледі:

- құзыреттіліктің атауы мен сипаттамасы;
- WorldSkills стандарттарының ерекшеліктері;
- бағалау тәсілдері мен принциптері;
- бағалау схемасы;
- Конкурстық тапсырманың форматы/құрылымы, талаптары, әзірлеу ортасы және кемінде 30% -ын өзгерту;
- құзыретті басқару;
- Чемпионатты өткізу;
- қауіпсіздік жөніндегі арнайы талаптар;
- шығыс материалдары мен жабдықтар. Конкурса қатысушылар мен Сарапшылар ұсынатын материалдар мен жабдықтар;
- алаңда тыйым салынған материалдар мен жабдықтар;
- келушілер және БАҚ-пен өзара іс-қимыл.

Техникалық сипаттамада сондай-ақ, әдетте, алдыңғы Чемпионаттардың құзыреттері бойынша алаңдардың орналасуына мысалдар келтірілуі мүмкін.

Техникалық сипаттама Чемпионаттың Ұйымдастырушысы және/немесе демеушілері ұсынған материалдар мен жабдықтарды айқындамайды. Олар Инфрақұрылымдық парақта айқындалған.

8.2 БАСЫМДЫҚ

Техникалық сипаттамалар Чемпионат ережелерінен жоғары тұра алмайды. Чемпионаттың ережелері басымдыққа ие.

8.3 ҚОЛ ЖЕТІМДІЛІК

Техникалық сипаттамалар Ұлттық оператордың веб-сайтында Чемпионатқа дейін 2 айдан кешіктірілмей қолжетімді болады. Алдыңғы Техникалық сипаттамадағы бастапқы файлдар мен қадағаланған өзгерістер Конкурса қатысушы тіліне сарапшы-компатриот аудармасын жүзеге асыру үшін Техникалық делегатқа жіберіледі.

8.4 ЖАҢАРТУ ЖӘНЕ ЖАРАМДЫЛЫҚ

Техникалық сипаттаманы Сарапшылар әрбір Чемпионатқа әзірлеуі немесе жаңартуы тиіс.

Бұл мыналарды қамтуы мүмкін:

- жаңа арнайы құралдарды немесе жабдықтарды қосу;
- 8.1-бөлімде санамаланған ерекшеліктердің кез келгеніне өзгерістер;
- құзыреттілік ережелері (8.5-бөлімді қараңыз).

Техникалық сипаттаманы әзірлеу немесе жаңарту кезінде халықаралық Чемпионаттардың материалдары пайдаланылуы мүмкін.

Келесі Чемпионатқа арналған техникалық сипаттамаға С+1 сағат 16:00-де Сарапшылардың кемінде 80% қол қоюы тиіс. Осы уақыттан тыс уақыт ұйымдастырушымен алдын ала келісуі керек.

8.5 ҚҰЗЫРЕТ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Конкурстық тапсырмаларды орындау басталғанға дейін сарапшылар нақты құзыретке жататын кез келген қосымша қағидаларды әзірлей алады. Қосымша

қағидалар Техникалық сипаттаманы жаңарту шеңберінде Сарапшылардың дауыс беруімен келісіледі.

8.2-бөлімде көрсетілгендей, нақты құзыретке жататын ережелер Чемпионаттың ережелерін жоя алмайды.

Құзыреттілік қағидалары белгілі бір құзыреттілікке тән саладағы нақты детальдар мен ерекшеліктерге қатысты.

9 ИНФРАҚҰРЫЛЫМДЫҚ ПАРАҚТАР

9.1 АНЫҚТАМА

Инфрақұрылымдық парақ - Ұйымдастырушы Чемпионатты өткізу үшін ұсынатын материалдар мен жабдықтардың тізбесі.

9.2 ӘЗІРЛЕУ

Инфрақұрылымдық парақты Бас сарапшы және Бас сарапшының орынбасары Чемпионат басталғанға дейін 3 ай бұрын әзірлейді, тексереді және жаңартады. Конкурстық тапсырма Инфрақұрылымдық парақ негізінде әзірленуі тиіс.

Осы уақыттан кейін Инфрақұрылымдық параққа форс-мажорлық жағдайларды қоспағанда, одан әрі ешқандай өзгерістер енгізуге болмайды.

9.3 ЖАРИЯЛАУ

Чемпионаттың инфрақұрылымдық парағы Ұлттық оператордың веб-сайтында орналастырылады.

9.4 МАТЕРИАЛДАР МЕН ҚҰРАЛДАРДЫ ЖЕТКІЗУ

Ұйымдастырушы әрбір құзырет үшін Инфрақұрылымдық парақта санамаланған жабдықтар мен материалдарды Бас сарапшымен және Бас сарапшының орынбасарымен келісілген жабдықтардың немесе материалдардың аналогын ұсынады.

9.5 ЖЕТІСПЕЙТІН ЗАТТАР

Егер Инфрақұрылымдық парақта көрсетілген қандай да бір жабдық немесе материал Чемпионатта болмаса, Ұйымдастырушы оны уақтылы ұсыну бойынша іс-қимыл жасайды.

Инфрақұрылымдық парақта санамаланған кез келген заттар (материалдар және/немесе жабдықтар) туралы, анықталғандай, Алаңның менеджеріне хабарлау қажет.

9.6 КОНКУРСҚА ҚАТЫСУШЫНЫҢ ТУЛБОКСТАРЫ

9.6.1 Анықтама

Конкурсқа қатысушының тулбоксы - конкурстық тапсырманы орындауға арналған Конкурсқа қатысушының құралдары және/немесе жабдықтары бар контейнер.

Конкурсанттар Техникалық сипаттамада және Инфрақұрылымдық парақта тулбокс ретінде көрсетілген немесе Чемпионат басталғанға дейін Сарапшылар мақұлдаған жабдықтарды әкеледі.

Конкурсқа қатысушыларға ұсынылатын жабдыққа ұқсас өз жабдықтарын пайдалануға рұқсат етілмейді.

9.6.2 Қағидааттар

Сарапшылар тулбокске енгізілетін жеке құралдардың саны мен түрін нақты анықтауы тиіс.

9.6.3 Тулбоксты тексеру

Күн сайын С-1 (чемпионатқа дейін) С3 (чемпионат күндері) дейін Сарапшылар тобы барлық тулбокстардың құрамын мұқият тексеруі тиіс. Бұл тексеру Конкурса қатысушыға әділетсіз басымдық бере алатын кез келген рұқсат етілмеген заттарды алып тастауға кепілдік беруге тиіс. Конкурса қатысушы тулбоксты тексеру кезінде қатысуы тиіс. Техникалық сипаттамада көрсетілген арнайы құралдарды пайдалануға жол беріледі.

Егер Сарапшылар қандай да бір күдікті немесе санкцияланбаған жабдықты тапса, олар бұл туралы Бас Сарапшыға және Сарапшы компатриотқа дереу хабарлауға тиіс. Сарапшы мен Конкурса қатысушыға табылған заттың тулбокста болуын және оның мақсатын түсіндіру мүмкіндігі беріледі. Рұқсат етілмеген заттар тулбокстан шығарылады және Чемпионат аяқталғаннан кейін қатысушыға қайтарылады. Ешқандай жағдайда Сарапшылар Конкурса қатысушының жабдығына зиян тигізе алмайды не оның тұтастығын бұза алмайды. Кез келген қажетті іс-қимылды қатысушы өзінің Сарапшысы компатриоттың және басқа Сарапшының қатысуымен қабылдауы тиіс.

10 КОНКУРСТЫҚ ТАПСЫРМАЛАР

10.1 АНЫҚТАМА

Әрбір құзыреттілікте кәсіби шеберлігін көрсету үшін конкурса қатысушылар орындауға тиіс жұмыстар сипатталған Конкурстық тапсырма әзірленеді. Конкурстық тапсырма ашық және құпия (жабық) болуы мүмкін.

10.2 ҰЗАҚТЫҒЫ

Конкурстық тапсырма конкурстық күндердің толық кезеңі ішінде 21 жұмыс сағатынан аспайтын уақытқа есептелуі тиіс.

10.3 ПАЙДАЛАНЫЛАТЫН МАТЕРИАЛДАР МЕН ЖАБДЫҚТАР

Конкурстық тапсырма Техникалық сипаттамада сипатталғандай, Инфрақұрылымдық парақта санамаланған және/немесе Конкурса қатысушылар әкелген материалдар мен жабдықтарды пайдалана отырып, аяқталу мүмкіндігіне ие болуы тиіс. Инфрақұрылымдық парақтағы материалдар мен жабдықтардың саны бастапқыда «әрбір Конкурса қатысушыға» көрсетілген. Кейбір құзыреттер бойынша шығыс материалдарының нақты саны мен бөлшектері түпкілікті тіркеуден кейін көрсетіледі.

10.4 ПШМ

Ашық конкурстық тапсырмалар (сызбалар мен құжаттар) Ұлттық оператордың веб-сайтында Чемпионатқа дейін 2 ай бұрын цифрлық түрде қолжетімді болуы тиіс.

10.5 ҮШІНШІ ТҰЛҒАЛАРДЫ ТАРТУ

Конкурстық тапсырманы, бағалау критерийлерінің жобасын, сондай-ақ материалдар мен жабдықтардың тізімін үшінші тарап әзірлеуі мүмкін.

Ұйымдастырушы үшінші тұлғаны тартқан жағдайларда (мысалы, конкурстық тапсырманы әзірлеу үшін), келесідей шарттар орындалуы тиіс:

- Чемпионат ұйымдастырушыдан жазбаша мақұлдау алынуы;

- үшінші тарап/тараптар Этика және мінез-құлық кодексімен танысу туралы келісімге қол қоюы.

Үшінші тұлға әзірлемені өзіне алған жағдайда, олар Бас сарапшымен тестіленетін стандарттар, белгілі бір жобалардың жарамдылығы және келісім шеңберінде Конкурстық тапсырманың форматы туралы консультация алуы тиіс.

10.6 ВАЛИДАЦИЯ

Конкурстық тапсырма құзыретіне сәйкес мерзімдерде конструкцияның жұмыс қабілеттілігі мен аяқталуын растаумен сүйемелденуі тиіс (мысалы, материал, жабдық, білім және уақытша шектеулер шегінде Конкурстық тапсырмаға сәйкес орындалған жобаның фотосуреті).

10.7 ТАҢДАУ (егер қолданылатын болса)

Конкурстық тапсырманың келесі жылға арналған тестілік жобасы бірнеше нұсқасы болған жағдайда таңдалады не:

- алдыңғы Чемпионатта, Пікірталас форумында немесе ағымдағы Чемпионатта Сарапшылардың жай көпшілік дауысымен;

- Қазылар алқасының Төрағасы Чемпионаттың немесе Чемпионаттағы Сарапшылардың алдында құзыреті бойынша өткізетін кездейсоқ ұтыс арқылы.

Техникалық сипаттама осы процесті айқындайды.

Егер Конкурстық тапсырманы үшінші тұлға әзірлесе, Сарапшылар іріктеу процесіне қатыспайды.

10.8 ҚҰПИЯЛЫЛЫҚ

Конкурстық тапсырма туралы ақпарат екі түйінді қағидатқа сәйкес таратылуы тиіс:

- тапсырманы орындау үшін қажет адамдарға;
- оларға қажет болған кезде уақтылы.

Бас Сарапшы мен оның орынбасарынан басқа ешкімнің Конкурстық тапсырманы әзірлеу кезінде оның мазмұнын білмеуі маңызды. Қауіпсіздік пен құпиялылық үшін жауапкершілік Бас Сарапшыға және оның орынбасарына жүктеледі.

10.9 АШЫҚ ЖӘНЕ ҚҰПИЯ КОНКУРСТЫҚ ТАПСЫРМАЛАР

10.9.1 Құпия конкурстық тапсырмалар

Құпия конкурстық тапсырмаларды үшінші тұлға әзірлейді.

10.9.2 Конкурстық тапсырманы тарату

Конкурстық тапсырманы тарату мерзімдері Техникалық сипаттамада айқындалған және оны Сарапшылар немесе үшінші тұлға әзірлегеніне байланысты:

Тапсырмалар Конкурсқа қатысушыларға алдын ала жіберілген жағдайда, Сарапшылар немесе тәуелсіз тұлға Инфрақұрылымдық параққа сәйкес жабдықтар мен материалдар шегінде жұмыс мазмұнының кемінде 30% -ын өзгертуі тиіс. Бұл қауіпсіздікті қамтамасыз ету және Конкурсқа қатысушылардың тапсырмаға байланысты нақты міндеттерді орындауға дайындығын болдырмау үшін қажет.

Конкурстық тапсырманы 30% -ға өзгерту Чемпионаттың басталуына дейін Сарапшылардың дауыс беруімен шешіледі. Жұмыс мазмұнындағы өзгерістердің дәлелдемелерін Бас сарапшы немесе оның орынбасары Чемпионат басталғанға дейін құжаттауға тиіс. Жұмыс мазмұнындағы өзгерістердің дәлелдемелерін Бас сарапшы

немесе оның орынбасары Чемпионат басталғанға дейін құжаттауға тиіс. 30% -дық өзгеріс Сарапшыларға берілгеннен кейін барлық конкурсқа қатысушыларға егжей-тегжейлі ақпарат берілуі тиіс.

30% өзгерістен кейін конкурсқа қатысушылар бағалаудың жиынтық ведомосын ғана алады. Конкурсқа қатысушылар бағалау аспектілері туралы ақпарат алмайды.

Сарапшылар бағалаудың жиынтық ведомосын көпшілік дауыспен (50% + 1) бекітуі тиіс.

Егер таратылған Конкурстық тапсырмадағы 30% -дық өзгерісті чемпионат алдында үшінші тұлға әзірлеген болса, Сарапшылар бағалаудың жиынтық ведомосын ғана бекітеді. Дауыстардың көпшілігі (50% + 1) міндетті.

10.9.3 Үшінші тұлға әзірлеген құпия тапсырмалар

Үшінші тұлға әзірлеген және Чемпионат басталғанға дейін таратылмаған Бағалау тапсырмалары мен Критерийлері жағдайында Сарапшылар Бағалау критерийлерін бекітуге міндетті емес.

10.10 БАҒАЛАУ ТУРАЛЫ ТАПСЫРМА БОЙЫНША КОНКУРСҚА ҚАТЫСУШЫНЫҢ БРИФИНГІ

Конкурстық тапсырманың екі түрі бар:

- Модульдік емес тапсырма - бұл жұмыс аяқталғанға дейін бағаланбайтын тұтас тапсырма;
- Модульдік тапсырма модульдерге бөлінген, олар аяқталуына қарай бағаланады.

Чемпионат басталғанға дейін Сарапшылар қоғамдастығы құзыреті бойынша тапсырма түрі бойынша дауыс беру арқылы шешім қабылдайды.

10.10.1 Модульдік емес конкурстық тапсырмалар

Конкурсқа қатысушыларға Чемпионат басталар алдында толық тапсырма, тиісті түсіндірме материалдар және бағалау өлшемдері туралы ақпарат (яғни бағалаудың жиынтық ведомосы) беріледі. Конкурсқа қатысушыларға оларды зерттеп, сұрақтар қою үшін кемінде бір сағат уақыт беріледі. Бұл уақыт конкурстық уақытқа енгізілмеген.

10.10.2 Модульдік конкурстық тапсырмалар

Конкурсқа қатысушыларға әрбір модуль үшін тікелей осы модуль басталар алдында тиісті құжаттар, түсіндірме материалдар және бағалау критерийлері туралы ақпарат (яғни бағалаудың жиынтық ведомосы) ұсынылатын болады. Бас сарапшы немесе тағайындалған Сарапшы Конкурсқа қатысушыларға қажет болған жағдайда әрбір модуль бойынша түсіндіреді. Конкурсқа қатысушыларға оларды зерттеп, сұрақтар қою үшін кемінде 15 минут уақыт беріледі. Бұл уақыт конкурстық уақытқа енгізілмеген.

10.10.3 Өлшенетін және төрешілік бағалау

Конкурсқа қатысушыларға төрешілік және өлшенетін бағалар туралы ақпарат берілмейді.

10.11 АУДАРМА

Сарапшылар бағалау тапсырмасы мен өлшемдерін зерделейді және өздерінің Конкурсқа қатысушы-компатриотының тіліне аудармасын ұйымдастырады.

10.12 ЗИЯТКЕРЛІК МЕНШІКТІ БӨЛУ

Чемпионатқа қолайлы Сарапшылар іріктеген және таныған тапсырмалар өңірлер/ұйымдар одан әрі пайдалану үшін Ұйымдастырушыда сақталады және сандық түрде ұсынылуы тиіс.

10.13 АЯҚТАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАРДЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІ

Аяқталған тапсырмаларды жою және жұмыс алаңдары мен қондырғыларды бөлшектеу конкурсқа қатысушылардың жұмыстарын толық бағалау, шағымдардың болмауы аяқталғанға дейін және алаң Менеджерінің тиісті рұқсатысыз басталмауы тиіс.

10.14 АЯҚТАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАРДЫ ИГЕРУ

Аяқталған тапсырмалар Чемпионатты ұйымдастырушының меншігі болып табылады және Чемпионатты өткізу орнынан шығарылмайды немесе Ұйымдастырушының рұқсатынсыз қандай да бір жолмен пайдаланылмайды.

11 БАҒАЛАУ КРИТЕРИЙЛЕРІ

11.1 БАҒАЛАУ ТУРАЛЫ

Чемпионатта бағалау екі негізгі әдісті қамтиды - өлшеу және төреші. Айқын бақылау көрсеткіштерін пайдалану бағалаудың екі әдісі үшін де маңызды мәнге ие.

Бағалау үшін пайдаланылатын негізгі құралдары болып стандарттардың тиісті ерекшелігі, бағалау схемасы, конкурстық тапсырма және жарыстардың ақпараттық жүйесі CIS табылады.

11.1.1 Анықтамалар

Бағалау кең термин болып табылады және ол жүргізілетін критерийлер тізбесін қамтиды.

Критерий - бұл шкала немесе сандар мақсатына қатысты неғұрлым тар термин.

Бағалаулар - бұл нәтижелерді өлшеуге арналған жалпы термин, олар іс жүзінде бағалауға түрлендірілетін баллдарды қамтиды.

11.2 WORLDSKILLS СТАНДАРТТАРЫНЫҢ ЕРЕКШЕЛІГІ

Әрбір құзырет үшін WorldSkills (WorldSkills Standards Specification) стандарттарының спецификациясы бар. Олар кәсіптік білім беру саласындағы үздік халықаралық практиканың негізінде жатқан білімді, түсінікті, дағдылар мен қабілеттерді айқындайды.

11.2.1 Салмағы, коэффициенттері

Стандарттардың ерекшелігі бөлімдерге бөлінген, олардың әрқайсысына Бағалау схемасында критерийлерді бөлуді айқындау үшін оның салыстырмалы маңыздылығын көрсететін критерийлердің жалпы санының пайызы беріледі. Стандарттар спецификациясында таразылардың теңгерімі сақталған жағдайда 5% ауытқуға жол беріледі.

11.3 БАҒАЛАУ ӘДІСТЕРІ

Бағалаудың екі әдісі бар: төрешілік және өлшеу.

Өлшеу әдісі дәлдікті және объективті өлшеуге болатын басқа да сипаттамаларды бағалау үшін пайдаланылады. Ол екіұштылықтан аулақ болу керек жерлерде пайдаланылады.

Төрешілік әдіс орындау сапасын бағалау үшін пайдаланылады, оған қатысты сыртқы эталондарды қолдану кезінде көзқарастарда аздаған айырмашылықтар болуы мүмкін.

Өлшеу, төрешілік бағалау әдістері үздік тәжірибелерден алынған айқын сыртқы өлшемдерге негізделгенін көрсетуі тиіс.

11.3.1 Бағдарлар

Барлық бағалардың бағалау схемасында жазылған нақты бағдарлары болуы тиіс. Олар іс жүзінде сақталуы керек. Барлық конкурсқа қатысушылар осы критерийлер бойынша бағалануы тиіс. Конкурсқа қатысушыларды бағалау үшін ранжирлеуге ешбір жағдайда жол берілмейді.

11.4 БАҒАЛАУДЫ ОҚЫТУ

Бағалаудың сапалы, кәсіби және қағидалар мен рәсімдерге сәйкес болуын қамтамасыз ету үшін Бағалау жөніндегі сарапшыларды міндетті даярлау тікелей Чемпионаттың алдында жүргізіледі.

Оқыту:

- бағалау және бағалау критерийлері, оларды басқару, ұйымдастыру және күтулер бойынша брифингтер;
- қажетті деп саналатын құзыреттілік салаларында Сараптамалық білімді тексеру;
- Сарапшылардың эталондар мен дескрипторларды дәл түсіндіру арқылы талаптарды бағалау және сәйкес келу түсінігі мен қабілетін тексеру.

11.5 КРИТЕРИАЛДЫ БАҒАЛАУ СХЕМАСЫ

Бағалау схемасы тапсырмалар Техникалық сипаттамадағы Стандарттар ерекшеліктері негізінде бағаланатын критерийлерді белгілейді.

11.5.1 Бағалау шкаласы

Әрбір құзыретте 100 балл шкаласымен критериалды бағалау схемасы бар.

11.5.2 Бағалау критерийлері

Бағалау схемасының негізгі тақырыптары бағалау критерийлері болып табылады. Әдетте бес-тоғыз бағалау критерийі болады. Олар міндетті түрде Стандарттар немесе тапсырмалар спецификациясының бөлімдерімен сәйкес келмейді. Бағалау критерийлері қалай құрылғанына қарамастан, бағаларды субкритерий аспектілері бойынша бөлу құзыретке арналған WorldSkills стандарттарының спецификациясында салмақтық коэффициенттерді көрсетуі тиіс (11.2-бөлімді қараңыз).

11.5.3 Бағалау субкритериялары

Әрбір критерий бір немесе бірнеше субкритерийге бөлінеді. Шкала субкритерияға бөлінеді. Әрбір субкритерий үшін осы субкритерий ішіндегі барлық аспектілерді белгілейтін Сарапшылардың бір командасы бөлінеді.

11.5.4 Субкритерийлердің аспектілері

Әрбір субкритерий баллдар берілетін бір немесе бірнеше аспектілерге бөлінген. Аспектілер бағалау әдісін көрсету үшін өлшеу немесе төрешілік ретінде жіктеледі. Әрбір аспект WorldSkills стандарттар спецификациясының бір (және бір ғана) бөліміне қатысты болуы тиіс.

Бағалау схемасының 100-ден 200-ге дейінгі аспектілері бар. Ол 50-ден кем емес және 300-ден аспайтын шектерге ие болуы тиіс.

11.5.5 Бағаларды бөлу

Бір де бір аспект екі баллдан аспауы тиіс (қол жетімді баллдардың жалпы санының екі пайызына тең).

11.5.6 Бағалау нысандарын дайындау және пайдалану

CIS әрбір субкритерий үшін бағалаудың бір нысанын жасайды. Бағалаудың бұл нысаны:

- барлық аспектілерден, олардың төрешілік немесе өлшеу көмегімен бағаланғанына немесе екі әдіс қолданылғанына қарамастан;
- бағалау критерийлерімен субкритерия аспектілері туралы толық ақпараттан;
- әрбір аспект үшін максималды бағалаудан;
- подкритерийді бағалауға жауапты Сарапшылар командасынан тұрады.

11.5.7 Бағалау нысандары

Сарапшының барлық бағалары мен баллдар туралы деректерді CIS-ке енгізу үшін генерацияланатын CIS бағалау нысандарына көшірілуі тиіс.

11.5.8 Өлшемдік бағалау үшін CIS есептеулерін пайдалану

Өлшеу аспектілерінің жобасы есептеуді талап ететін жағдайларда CIS есептеу құралын пайдалану керек.

11.5.9 Спецификацияның вариациясы

Ерекше жағдайларда Ұйымдастырушы С1 дейін ұсынылған Құзыретті басқару командасының жазбаша сұрауы негізінде осы ерекшелікті өзгертуге келісе алады.

11.6 БАҒАЛАУ ЖӘНЕ БӨЛШЕКТЕУ РӘСІМДЕРІ

11.6.1 Чемпионаттың басталуы

CIS Чемпионаттың басталуына қол жеткізер алдында CIS командасы барлық дайындық жұмыстарының аяқталғанын растауы тиіс.

11.6.2 Бағалау үшін командалар

Әрбір бағалау командасы үш Сарапшыдан тұрады.

Осы үш Сарапшыны төртінші Сарапшы бақылайтын болады, ол сондай-ақ:

- пайымдау үшін бағалауды үйлестіреді;
- компатриотты бағалауды болдырмау үшін Сарапшыны алмастырады.

Егер бағалау процесін тиімді жүргізу қамтамасыз етілсе, бір немесе бірнеше қосымша Сарапшылар төртінші Сарапшының бақылауымен бақылау және оқыту үшін бағалау тобына қосыла алады.

11.6.3 Өлшеу үшін қосарлы бағалау

Құзыретті басқару командасы өлшеу үшін қосарлы бағаны пайдалана алады. Бұл жағдайда екі Сарапшыдан екі команда өз бағаларын салыстырмас бұрын бағалаушы ретінде тәуелсіз әрекет етеді. Алшақтық болған жағдайда, тиісті аспектілер қайта қаралады және ымыраға қол жеткізу үшін белгіленеді.

11.6.4 Өлшемдерді тәуелсіз бағалау

Өлшемдерді тәуелсіз бағалау сапаны жақсарту үшін қолданылады. Сынақтардан кейін тәуелсіз бағалау:

- стандартты рәсімдер және бағалау командаларына арналған кеңес;
- өлшемдерді тікелей бағалау.

Тәуелсіз Сарапшыларды Ұйымдастырушы тағайындайды және олар (егер қолданылса):

- Әдеп және мінез-құлық кодексін сақтау туралы жазбаша міндеттеме беруге;
- оқытудан және нұсқаудан өтуге міндетті.

11.6.5 Өлшеуді пайдалана отырып бағалау тәртібі

Өлшенетін бағалар:

- бинарлық: иә немесе жоқ;
  - дискретті: осы эталонға сәйкестіктің алдын ала белгіленген шкаласына қарсы.
- Осы әдістердің кез келгенін пайдалану үздік практикаларға сәйкес келуі тиіс.

11.6.6 Төрешілікті пайдалана отырып бағалау тәртібі

Балл - субкритерия аспектісі үшін Сарапшылардың бірі (қазылар алқасының мүшесі) беретін награда. Баллдар 0-ден 3-ке дейін болуы тиіс. Бағалау бойынша командада үш Сарапшы қойған баллдардан беріледі.

Үш Сарапшының әрқайсысы конкурсқа қатысушының тапсырманы орындауға тырысқанына немесе тырыспағанына қарамастан субкритерияның әрбір аспектісін бағалайды. 0-ден 3-ке дейінгі баллдар мынадай түрде беріледі:

- 0: WorldSkills стандарттарының, кәсіби стандарттың немесе Сарапшылар Чемпионатқа сүйенетін өзге де талаптардың талаптарынан төмен өнімділік;

- 1: өнімділік WorldSkills стандарттарының, кәсіби стандарттың немесе Чемпионат шеңберінде Сарапшылар сүйенетін өзге де талаптардың талаптарына сәйкес келеді;

- 2: өнімділік WorldSkills стандарттарының, кәсіби стандарттың немесе Чемпионат шеңберінде Сарапшылар сүйенетін өзге де талаптардың талаптарынан асып түседі;

- 3: WorldSkills стандарттарына, кәсіби стандартқа немесе Чемпионаттың шеңберінде сарапшылар сүйенетін өзге де талаптарға қатысты үздік немесе тамаша өнімділік

Бағалау схемасындағы бақылау көрсеткіштері (және бағалау ведомосінде жазылған) осы стандарттар үшін контекстті қамтамасыз етеді және бағалаушылар командасы үшін бағдар болады.

Қағаз бланкілерді пайдалану кезінде бағалаудың келесі рәсімі:

- әрбір Сарапшы субкритерий аспектісі үшін Конкурсқа қатысушы нәтижелерін эталонмен салыстыра отырып, өз бетінше (0-ден 3-ке дейін) балл қояды;

- барлық үш Сарапшы бір мезгілде Супервайзердің нұсқауы бойынша өзі қойған балы бар карточканы көрсетеді;

- егер аспект үшін берілетін баллдардың айырмашылығы 1-ден асса, Сарапшылар бұл аспектіні қайта санауға тиіс;

- бақылау көрсеткіштеріне сілтеме жасай отырып, қысқа талқылау диапазонды 1 немесе 0-ге дейін қысқартуға мүмкіндік береді.

Бірақ бақылау көрсеткіштері бағалау схемасы аяқталған кезде келісілуі тиіс және тізімдемеде баға қою кезінде өзгертілмеуі тиіс.

11.6.7 CIS-ке бағаларды енгізу

Түпкілікті келісілген баллдарды жазу үшін қолжазба белгілерінің (негізгі) парағы жасалуы тиіс. Ол деректерді CIS және жиынтық тізімге енгізу үшін пайдаланылады.

Егер қағазсыз баға пайдаланылса, балл беретін Сарапшы оны тікелей CIS-ке планшет арқылы енгізеді (егер қолданылса).

11.6.8 Бағалау және өлшеу тәртібі

Өлшемдерді барлық бағалау сыртқы бағдарларға негізделгендіктен, бағалау және өлшеу тәртібі (бағалау/ бағаларды қою) алаңдаушылық тудырмауы тиіс. Дегенмен, келіспеушіліктер немесе әділетсіз тәжірибені қабылдау жағдайында, Алаң менеджері пайымдаудың өлшемге сәйкес келуін талап ете алады.

11.6.9 Конкурса қатысушылардың қатысуымен ешқандай баға бермеу

Егер Техникалық сипаттамада өзгеше көрсетілмесе, бағалау Конкурса қатысушының қатысуымен жүргізілмеуге тиіс.

11.6.10 Күнделікті бағалау және өлшеу

Әрбір субкритерий үшін бағалау күні CIS-пен анықталады. Белгілі бір күні бағаланатын субкритериялар бойынша баллдар мен бағалар CIS-ке енгізілуі, мақұлдануы және келесі күнгі 10.00 сағатта Сарапшылар қол қоюы тиіс. CIS көшірмесінің бланкісін CIS командасы осы күні сағат 12:00-ге дейін алуы тиіс.

CIS-ке баға енгізу соңғы күні 22:00-ге дейін жүргізілуі тиіс, ал CIS командасы С + 1-де 12:00-ге дейін мақұлдау мен растау алуы тиіс.

11.7 СОҢҒЫ НӘТИЖЕЛЕРДІ ӨНДЕУ

11.7.1 Нысандарды тексеру

Бағалау үдерісі барысында баллдар мен бағалар қолжазбалық бағалау бланкілерінен CIS-ке көшіріледі. Балама ретінде баллдар және/немесе бағалар тікелей CIS-ке планшеттің көмегімен енгізілуі мүмкін (егер қолданылса) және бұл жағдайда бағалау нысандары талап етілмейді.

CIS-ке бағаларды енгізуді Бас сарапшы әрбір субкритерий үшін осы субкритерий үшін бағалау осы күні аяқталған кезде бұғаттайды.

CIS-ке бағаларды енгізу бұғатталған кезде, бағалардың жиынтық ведомосын қоса алғанда, көрсетілген бағалау күніндегі барлық бағалау нысандарының PDF файлы жасалады және тиісті алаңдағы CIS компьютерінің жұмыс үстеліндегі қалтаға орналастырылады.

Содан кейін Сарапшыларға өздерінің Конкурса қатысушы-компатриоттарының PDF-нәтижелерін қарап, қолжазбалық белгілерді салыстырып, кез келген мәселені көтеруге мүмкіндік берілуі тиіс.

Бұл шолудың негізгі мақсаты - қолжазба парақтары мен CIS-ке енгізілген белгілер арасындағы сәйкессіздіктерді анықтау және түзету.

Егер Сарапшы нақты бағаны және өзінің Конкурса қатысушы-компатриотының бағасын даулағысы келсе, ол құзыреттің қазылар алқасының төрағасына хабарлауға тиіс. Егер наразылық әділ болып шықса, Құзыретті басқару командасы мәселені, оның ішінде қажет болса, қайта бағалау және қайта өлшеу жолымен шешеді.

Белгіні өзгерту қажет болса, CIS пәрмені аспектіні бұғаттаудан шығарады, өзгертулер енгізеді және аспектіні қайта бұғаттайды. Осы аспект үшін бағалаушылар тобындағы әрбір Сарапшы түзетумен келісетінін растау үшін нысанға қол қоюы тиіс.

Егер қандай да бір мәселе көтерілсе, қол қою мәселе шешілгенге дейін кейінге қалдырылады. Белгілердегі кез келген өзгерістер қолжазба нысанында немесе CIS жасалған нысанда қол қойылады, бұл қағаз ізін қамтамасыз етеді.

Тіркеуге өтінімді қабылдаудың қол қойылған нысаны (немесе өтінімді қабылдаудың соңғы нысаны) CIS командасына ұсынылуы тиіс.

Осы рәсім аяқталғаннан кейін белгілерге бұдан әрі ешқандай қарсылық қабылданбайды.

11.7.2 Бағалауды аяқтау

CIS-ке бағалау және бағалауды енгізу Чемпионаттың соңғы күні сағат 22:00-де аяқталуы тиіс.

11.7.3 Чемпионаттың аяқталуы

Құзыретті басқару командасы Ұйымдастырушыға барлық қажетті ақпарат пен құжаттарды ұсынғанша және барлық қажетті ақпарат пен құжаттардың алынғаны туралы қол қойылған растауды алғанша Сарапшылар Чемпионатта өз міндеттерінен босатыла алмайды.

11.7.4 CIS

WORLD SKILLS шкаласы

WorldSkills барлық құзыреттердің нәтижелерін бірыңғай шкалаға: құзыреттер бойынша нәтижелерді салыстыруға мүмкіндік беретін WorldSkills шкаласына келтіру үшін баллдарды пайдаланады. 100 балдық шкаланың нәтижелері CIS-тегі WorldSkills шкаласы бойынша стандартталады, онда 700 балл - Конкурса қатысушының кәсібилігін растайтын ең төменгі шек.

Дөңгелектеу

Субкритерияның әрбір аспектісі үшін берілетін баға екі ондық белгіге дейін дөңгелектенеді. Үшінші ондық орын 5-ке тең немесе одан көп болатын белгілер үлкен жаққа дөңгелектенеді. Үшінші ондық орын бестен кем болғандар аз жаққа дөңгелектенеді, сондықтан 1,055 1,06 болады, ал 1,054 1,05 болады.

11.7.5 Қателерді жою

Деректерді енгізудің кез келген табылған қателері туралы қазылар алқасының төрағасына дереу хабарлау керек. Егер қате орын алды деп шешілсе, бағалар CIS-ке қайта енгізілуі тиіс, ал бағалау нысандарының жаңа баспа көшірмелері және бағалардың жиынтық ведомосы барлық Сарапшылардың қарауы және қол қоюы үшін дайындалуы тиіс. Түпнұсқа да, алмастыратын нысандар да бақылау журналы ретінде сақталуы тиіс.

11.8 АЯҚТАЛҒАН ТАПСЫРМАЛАРДЫҢ ҚАУІПСІЗДІГІ

Егер қателер жіберілсе, балдар CIS-ке қайта енгізілуі тиіс және нысандардың жаңа баспа көшірмелері барлық Сарапшылардың қарауы және қол қоюы үшін дайындалуы тиіс. Бақылау журналдары сақталуы тиіс.

11.9 НӘТИЖЕЛЕРДІ ЖАРИЯЛАУ

Қатысушыларға барлық конкурса қатысушыларды, олардың баллдарын, медальдары мен медальондарын, сондай-ақ «медальдардың жалпы саны бойынша»,

«баллдардың жалпы саны бойынша» конкурса қатысушыларды салыстыру нәтижелері санамаланатын нәтижелер сериясын көрсете отырып, әрбір құзырет бойынша ресми нәтижелер беріледі.

Олар жабылу рәсімі күні беріледі. Ресми нәтижелер Ұлттық оператордың веб-сайтында медаль иегерлері жабылу рәсімінде (С + 1) жарияланғаннан кейін жарияланады.

11.10 МЕДАЛЬДАР ЖӘНЕ НАГРАДАЛАР

11.10.1 Алтын, күміс және қола медальдар

Алтын, күміс және қола медальдар тиісінше бірінші, екінші және үшінші орындарды алған Конкурса қатысушыларға және барлық ресми құзыреттерде кәсіби шеберлігі үшін медальдар беріледі. 700-ден астам балл жинаған байқаушылар жеңімпаз атанады. Егер Конкурса қатысушылардың ешқайсысы 700 балл ала алмаса, жүлделі орындар берілмейді. Демонстрациялық құзыреттерде алтын медаль және кәсібилігі үшін медальдар беріледі.

11.10.2 Бірдей медальдар

Егер екі немесе одан да көп Конкурса қатысушылар арасындағы айырмашылық 700 балдық шкала бойынша екі баллдан аспайтын болса, онда бірдей (байланған) медальдар 2 және одан да көп - Алтын, 2 және одан да көп - Күміс, 2 және одан да көп - Қола, кәсіпқойлығы үшін медальдар беріледі.

12. МӘСЕЛЕЛЕР МЕН ДАУЛАРДЫ ШЕШУ

WorldSkills Kazakhstan қозғалысы үшін мәселелер мен дауларды шешу қарапайым мәселелерді шешуден бастап, Чемпионат басталған сәттен аяқталғанға дейін этика және мінез-құлық кодексінің маңызды бұзушылықтарын жоюға дейінгі спектрді қамтиды. Мұндай жағдайларда тиімді және уақтылы шешім қабылдауды қамтамасыз ету үшін проблемалар мен дауларды шешу процесі құрылады. Ол Чемпионаттың С-5-тен С+1 дейінгі кезеңінде белсенді болады.

12.1 ЭТИКАНЫ БҰЗУ МЫСАЛДАРЫ

Ықтимал даулар мыналарды қамтуы мүмкін:

- ұрлық (жеке заттарды немесе мүкәммалды, материалдарды немесе шығыс материалдарын);
- алаяқтық;
- күш көрсету немесе қорлау;
- әдепсіз мінез-құлық;
- кез келген іс-шараларға байланысты орынды немесе орындарды қасақана зақымдау;
- Чемпионаттар туралы құпия ақпаратты теріс пайдалану;
- кез келген Конкурса қатысушыны немесе Қатысушыны кемсітуге немесе қудалауға;
- дәйексіз ақпаратты немесе қорлау сипатын тарату (әлеуметтік желілерде WorldSkills Kazakhstan қозғалысының, Қатысушылардың, Ұлттық оператордың беделіне әсер ететін ақпаратты орналастыруды қоса алғанда);
- пара ұсыну немесе алу;

- кез келген Қатысушыға мүлікті елеулі ұқыпсыздықтан жоғалту немесе зақымдау немесе жарақат келтіру;

- бәсекелестікте белгіленген рөлін белсенді орындаған кезде алкоголь немесе рецепті бойынша жіберілетін/заңсыз дәрілердің салдарынан еңбекке жарамсыздық.

Бұл тізім толық болып табылмайды, бірақ ол Апелляциялық комитетке немесе тиісті құқық қорғау органдарына жіберілетін жағдайларды анықтау үшін қызмет етеді.

Егер тарап Этика және мінез-құлық кодексі бұзылғанына айқын дәлелдер бар деп есептесе, мәселелер мен дауларды шешу процесі басталады.

12.2 МӘСЕЛЕЛЕР МЕН ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ РӘСІМІ

Проблемалар мен дауларды реттеу рәсімі Чемпионатта туындаған кез келген мәселелер немесе келіспеушіліктерді шешу үшін қолданылуы тиіс.

Әрбір мәселені шешуді бастапқыда Құзыретті басқару командасы және/немесе Қазылар алқасының төрағасы және/немесе Техникалық делегаттар, Сарапшылар құзыреті шеңберінде қабылдауы тиіс.

Конкурстық алаңда туындайтын барлық даулар мен мәселелерді Құзыретті басқару командасы шешуге тиіс.

Егер мәселені құзыреті шеңберінде шешу мүмкін болмаса және Этика және мінез-құлық кодексін бұзуға қатысты болса, онда мәселе даулы болады және Апелляциялық комитетте шешілуі тиіс.

Егер олардың бастапқы бағасы дау осы саланың шеңберінен шығып кетеді деп санауға негіз болса, онда олар Ұйымдастырушыға Апелляциялық комитетінің осы өтініш бойынша тергеуді бастауына және шешім қабылдауына бастамашылық жасауы тиіс.

12.3 ШЕШІМ ҚАБЫЛДАНҒАНҒА ДЕЙІНГІ НЕГІЗГІ ҰСТАНЫМДАР

Барлық мәселелер мен дауларды басқару кезінде келесідей негізгі ұстанымдар қолданылу керек:

- Конкурса қатысушылар дауларды шешу жүргізіліп жатқан кезде өз жұмысын жалғастыра алуы тиіс. Конкурса қатысушылармен қарым-қатынас, олар проблеманың және шешу процедурасының бөлігі болғандықтан, кез-келген қажетсіз қақтығыстарды болдырмау үшін, әсіресе кез-келген шешім шығарылғанға дейін бақылануы керек. Егер конкурса қатысушы тиісті жиналысқа қатысса, онда тапсырманы орындау үшін жіберіп алған уақыт оған берілуі тиіс. Оның жұмысы басқа қатысушылардың жұмыстары сияқты бағаланады.

- кінәсіздік презумпциясы қандай да бір шешім шығарылғанға дейін қолданылады. Тергеу аяқталғанға дейін кінәні болжайтын кез-келген болжам өздігінен кәсіби емес мінез-құлық ретінде жіктеледі және ішкі процедураға бағынады, бірақ сонымен бірге ықтимал сыртқы сот процестеріне ашық.

- осы айыптаулар бойынша шешім қабылдау дәлелдемелерді растайтын және жоққа шығаратын ағымдағы Чемпионаттың шектеулері шеңберінде ұсынылғаннан кейін «ықтималдық теңгерімі» негізінде жүзеге асырылады. «Ойын алаңы» доктринасы осы шешімдерге одан кейін де қолданылады.

- тиісті кеңестерге қатысатын адамдардың саны әділдік пен ашық ой негізінде басқарылуы және теңгерілуі тиіс.

Апелляциялық комитеттің және Құзыретті басқару командасының өкілдері кез келген жағдайда шешім қабылдауға тиіс. Бұл шешім түпкілікті болып табылады.

12.4 АЙЫППҰЛДАР

Жазалау жүйесі Этика және мінез-құлық кодексін және Чемпионат Ережелерін бұзғаны үшін айыппұлдарды қамтиды. Егер Ұйымдастырушы Әдеп және мінез-құлық кодексін немесе Чемпионаттар Ережелерін анық және айқын бұзу фактісін анықтаса, мынадай айыппұл санкциялары қолданылуы мүмкін:

- Егер Конкурса қатысушы Этика және мінез-құлық кодексін немесе Чемпионат Ережелерін бұзса, оған 600 баллдан артық емес немесе құзыреті бойынша ең төменгі баллдан 5 баллға кем (олардың қайсысы ең төмен болып табылатынына байланысты) беріледі. Айыппұл салынған Конкурса қатысушының нәтижесі ресми қорытындылар шығарылғанға дейін түзетіледі. Конкурса қатысушы жұмысын жалғастыруы немесе Чемпионатқа қатысудан бас тартуы мүмкін;

- Егер Сарапшы Этика және мінез-құлық кодексін немесе Чемпионаттың Ережелерін бұзса, оған өзінің Конкурса қатысушысымен Чемпионаттың соңына дейін өзара іс-қимылға тыйым салынып және үш жылға шеттетіліп алаңнан шығарылады. Сарапшының бағасы CIS-тен шығарылады. Бұзушы Құзыретті басқару командасының ұсынысы бойынша Ұлттық оператордың шешімі бойынша Сарапшы мәртебесінен айырылуы мүмкін;

- егер Чемпионаттың қандай да бір басқа аккредиттелген қатысушысы Этика және мінез-құлық кодексін немесе Чемпионат Ережелерін бұзса, ол кез келген іс-шараларға қол жеткізуден және өзінің Конкурса қатысушысымен және/немесе Сарапшыларымен байланысу мүмкіндігінен айырылады.

Жазалау туралы шешім қабылдаудан бұрын Ұйымдастырушы Құзыретті басқару командасының ұсынымдарын даудың мән-жайларын неғұрлым терең түсінуді ескере отырып сұратады.

12.5 АПЕЛЛЯЦИЯЛЫҚ ПРОЦЕСС ЖӘНЕ МЕРЗІМДЕР

12.5.1 Апелляциялық шағым беру тәртібі

Апелляциялық шағым Этика және мінез-құлық кодексін немесе Чемпионат ережелерін бұзу фактісін анықтауға берілуі мүмкін. Егер Апелляциялық комитет апелляция үшін негіздер бар деп есептесе, онда оны қарау жөніндегі жиналысқа бастама жасалады.

Құзыретті басқару командасының шешімдерін қайта қарау үшін анықталған бұзушылықтары бар Апелляциялық комитеттің тиісті хаттамасы негіз болып табылады.

Апелляциялық комитет апелляция үшін негіздердің жоқтығы туралы шешім қабылдай алады және шағым берген тарапты апелляциядан бас тарту туралы хабардар етеді. Егер Апелляциялық комитет процесс әділ емес немесе аяқталмаған деп шешсе, онда дау Құзыретті басқару командасына қайтарылады. Апелляциялық шағым екі рет қаралмайды.

12.5.2. Кім шағым бере алады?

Бастапқы дауға тікелей тартылған өз Қатысушыларының атынан тиісті облыстың/ұйымның Техникалық делегаты ғана апелляция бере алады.

12.5.3 Мерзімдер

Апелляциялық шағым дау туындаған күні беріледі.

Егер апелляция сағат 18:00-ге дейін тіркелген болса, апелляциялық комитет апелляция тіркелген сәттен бастап бір сағат ішінде жиналуға тиіс. Болмаған жағдайда келесі күнгі сағат 09:00 жиналады. Апелляция Чемпионаттың соңғы күні сағат 24.00-ге дейін беріле алады.

12.6 ІС ЖҮРГІЗУ ЖӘНЕ НӘТИЖЕЛЕР

12.6.1 Іс қағаздарын жүргізу

Апелляциялық комитет тіркелген кез келген дауға байланысты барлық ақпаратты, құжаттаманы, хабарламалар мен шешімдерді басқаруға және жинауға жауап береді.

12.6.2. Нәтижелер

С +1 деңгейінде Құзыреттің бас сарапшысы нәтижелерге әсер ететін барлық айыппұлдардың Чемпионаттың жабылу рәсімінде ресми нәтижелер жарияланғанға дейін қолданылуына жауап береді.

13. КОММУНИКАЦИЯ

13.1 ЖАРЫСТАРДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУШЫ

13.1.1 БАҚ-қа арналған ақпарат

Ұйымдастырушы жергілікті, республикалық және басқа да БАҚ-на ақпарат беруге жауапты болады. Барлық құжаттарда Чемпионатты Ұйымдастырушыға сілтеме болуы тиіс. Барлық құжаттарды Ұйымдастырушы жарияланымдар шыққанға дейін мақұлдауы тиіс.

13.1.2 Келушілерге арналған ақпарат

Чемпионатты ұйымдастырушы келушілерге ақпарат беруге жауапты болады.

13.2 ЖАЗБА ЖӘНЕ СУРЕТКЕ ТҮСІРУ

13.2.1 БАҚ

Чемпионатқа дейін

Ұйымдастырушының ресми БАҚ-н қоспағанда, Чемпионаттың алдында залдарда/ғимараттарда және жұмыс алаңдарында барлық тұлғаларға бейне немесе фотосуретке түсіруге қатаң тыйым салынады.

Чемпионат кезінде

Чемпионат кезінде жұмыс алаңдарында бейне немесе суретке түсіруді, егер бұл қажет болса, Ұйымдастырушының келісімі бойынша алаң менеджері мақұлдауы тиіс.

Чемпионат кезінде тапсырмаларды немесе тапсырмалардың компоненттерін бейне немесе суретке түсіруге, сондай-ақ оларды Чемпионат аяқталғанға дейін Конкурса қатысушылармен талқылауға Чемпионатты ұйымдастырушыны қоспағанда, барлық тұлғаларға қатаң тыйым салынады.

Келушілер жарысты жеке пайдалану үшін бейне және суретке түсіре алады. Оларға алаңның ішінде біреумен сөйлесуге тыйым салынады.

13.2.2 Басқа аккредиттелген персонал

Чемпионатқа дейін

Алаңдарда немесе жұмыс орындарында Чемпионат басталар алдында бейне немесе фотосуретке түсіру Техникалық сипаттамада көрсетілген арнайы ережелермен реттеледі. Шектеулер Ұйымдастырушының мақұлдауымен өзгертілуі мүмкін.

Чемпионат кезінде

Чемпионат кезінде алаңдарда немесе жұмыс орындарында түсіру және фотоға түсіру Техникалық сипаттамада көрсетілген арнайы ережелермен реттеледі.

14. ДЕНСАУЛЫҚ, ҚАУІПСІЗДІК ЖӘНЕ ҚОРШАҒАН ОРТА

14.1 ТАЛАПТАРҒА СӘЙКЕСТІГІ

Әрбір құзыреттің бас сарапшысы іс-шара үшін еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі құжаттаманы ұсынуы және барлық инфрақұрылымның, жабдықтың:

- осы саладағы тиісті заңнамаға;
- еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы, денсаулық және қоршаған орта саласындағы жеке саясат пен ережелерге сәйкестігін қадағалау керек.

14.1.1 Оқыту және іске асыру

Ұйымдастырушы өз кезегінде Чемпионатқа қатысушыларға Чемпионаттың қауіпсіз өткізілуін қамтамасыз ету үшін қажетті ақпаратты ұсына отырып, Құзыреттерді басқару командаларымен семинар өткізуі тиіс.

14.1.2 Оқытудан өткенін растау

Бас сарапшы немесе оның орынбасары алаңдарда кез келген жабдықты пайдалану алдында еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы, сондай-ақ қоршаған ортаны қорғау бойынша оқыту жүргізеді.

Чемпионатта аккредиттелген қатысушылар еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы, қоршаған ортаны қорғау ережелерін сақтауы тиіс.

14.2 ТЕХНИКАЛЫҚ ДЕЛЕГАТТАР

Техникалық делегат Конкурсқа қатысушы-компатриоттарды және Сарапшы-компатриоттарды еңбекті қорғау, техника қауіпсіздігі және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі ережелерге хабардар етуге жауап береді.

Техникалық комитет қабылдаған шешімдерді WorldSkills Kazakhstan қозғалысының барлық қатысушылары мен әріптестері орындауға міндетті.

14.3 ҚҰЗЫРЕТТІ БАСҚАРУ КОМАНДАСЫ, САРАПШЫЛАР ЖӘНЕ АЛАҢ МЕНЕДЖЕРЛЕРІ

Құзыреттерді басқару командасы, Сарапшылар мен Алаң менеджерлері Чемпионатты:

- WorldSkills Kazakhstan Чемпионаттары ережелерінің талаптарына;
- құзыреті бойынша Техникалық сипаттамалардағы ерекше талаптарға;
- Еңбекті қорғау, қауіпсіздік техникасы және қоршаған ортаны қорғау жөніндегі қағидалардың талаптарына сай жоспарлау мен өткізуге жауап береді.

Олар сондай-ақ Конкурсқа қатысушылардың және басқа да қатысушылардың жоғарыда көрсетілген ережелерді сақтауына жауапты болады.

